

тиви велике значення матимуть в матеріальному забезпеченні фермерських господарств, наприклад, кооперативи з технічного обслуговування фермерів.

Висновки. Отже, фермерське господарство – це одна із форм господарювання на селі, яка характеризується домінуванням приватної власності на землю та засоби виробництва. Йому властиві: вільний вибір виду господарської діяльності та повна економічна відповідальність за результати господарювання.

Фермерські господарства в Україні – це заново створені господарства з виробництва сільськогосподарської продукції. І найважливіше, сьогодні розвиток фермерських господарств потребує державної підтримки, а через економічну кризу всього народного господарства державна підтримка фермерства неналежна. На селі потрібно створити такі умови, щоб кожний селянин мав вільний вибір щодо умов господарювання.

Література

1. Скрипник С.В. Підвищення економічної ефективності і перспективи розвитку фермерських господарств регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.07.02 "Економіка сільського господарства і АПК" / С.В. Скрипник. – Миколаїв, 2006. – 21 с.
2. Прокопишак К.В. Розвиток фермерських господарств / К.В. Прокопишак : навч. посібник. – Львів, 2000. – 57 с.
3. Колокольчикова І.В. Ефективне формування селянських господарств в ринкових умовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.07.02 "Економіка сільського господарства і АПК" / І.В. Колокольчикова. – Дніпропетровськ, 2003. – 23 с.
4. Статистичний зб. України "Сільське господарство Львівщини" за 2007 р. – К. : Вид-во "Консультант", 2008. – 472 с.

*УДК 336:657.1 Доц. Г.М. Воляник, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів;
доц. Н.С. Марушко, канд. екон. наук – Львівський ДУ внутрішніх справ*

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглянуто контролінг як засіб ефективного внутрішнього контролю діяльності. Зазначено передумови розвитку контролінгу на сучасному етапі. Встановлено, що контролінг відіграє дуже важливу роль в системі управління підприємством, будучи одним із найсучасніших і ефективних систем керування підприємством. Він є відособленою системою, економічна сутність якої полягає в динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, оброблення інформації для прийняття на його основі управлінських рішень, орієнтованих на досягнення всіх завдань, що постають перед підприємством.

Ключові слова: методи управління, система економічного контролю, контролінг, фінансове управління, управлінські рішення.

*Assoc. prof. G.M. Volyanyk – NUFWT of Ukraine, L'viv;
assoc. prof. N.S. Marushko – Lviv state university of internal affair*

Controlling in control the system by enterprise

In this article is consider controlling, as a mean of effective internal control of activity subject of manage. Is mention permises of developement controlling in our days. It is set that controlling plays a very important role in control system by an enterprise, being one of most modern and effective control system by an enterprise. He is the isolated system, eco-

conomic essence of which consists in the dynamic process of transformation and integration of existent methods of account, analysis, planning, control and co-ordination in the unique system of receipt, treatment of information, for acceptance on his basis of administrative decisions, oriented to achievement of all tasks which appear before an enterprise.

Keywords: method of management, a system of economic control, controlling, financial management, managerial resolutions.

В умовах сьогодення, коли Україну визнано світовим співтовариством, як країну з ринковою економікою, ще актуальнішою стає проблема здійснення дієвого та ефективного внутрішнього контролю діяльності суб'єктів господарювання. Сучасні ринкові відносини в Україні виставляють нові вимоги до якісного рівня управління, характеру розв'язуваних при цьому завдань, до методів їхнього вирішення.

Безперечною умовою вдосконалення методів управління є повне використання внутрішніх можливостей підприємства, тобто утворення такої системи управління, яка б могла своєчасно виявляти, координувати, контролювати, аналізувати відхилення, коригувати, планувати, здійснювати внутрішній консалтинг, інформувати вище керівництво про економіку підприємства [2, с. 33]. Вдосконалюючи систему управління, підприємства орієнтуються на досягнення головної мети – отримання оптимального прибутку, а також на вирішення конкретних оперативних, поточних та стратегічних задач.

Аналіз досліджень показав, що останнім часом з'являються наукові праці з розроблення питань розвитку системи економічного контролю на підприємстві. Проблема набуває особливої актуальності ще й у зв'язку з перенесенням у вітчизняну дійсність запозичених західних концепцій, що безпосередньо стосується проблеми контролю. З-поміж них певне місце охоплює концепція контролінгу, як один із можливих варіантів налагодження ефективного менеджменту.

Контролінг є принципово новою концепцією в управлінні підприємством, яка здатна забезпечити підтримку внутрішнього балансу економіки підприємства й ефективного його розвитку шляхом формування об'єктивної інформації про витрати та доходи, що дає змогу приймати оптимальні управлінські рішення. Він забезпечує прогностичний результат діяльності й ефективний зворотній зв'язок, переводить управління підприємством на новий рівень, інтегруючи та спрямовуючи діяльність різних служб і підрозділів підприємства на досягнення найважливіших завдань. Проблемі контролінгу на підприємстві присвячують свої праці як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Перший аспект досліджень стосується самого визначення поняття "контролінг". Так, Е. Майєр розуміє його, як систему забезпечення діяльності підприємства у двох аспектах: короткотерміновому (оптимізація прибутку) і в довготерміновому (зберігання та підтримка гармонійних відносин і взаємозв'язків певного підприємства із зовнішнім середовищем – природною, соціальною, господарською сферами) [5, с. 18]. Р. Манн характеризує контролінг, як систему регулювання витрат і результатів діяльності, що допомагає в досягненні мети підприємства та дає змогу уникнути несподіванок (коли економіці підприємства загрожує небезпека), що потребує гарантії заходів для протидії [5, с. 19]. З погляду Е.Л. Попченко, "контролінг – це новітня концеп-

ція ефективного управління підприємства для забезпечення його довготермінового існування на ринку" [6, с. 20]. А.М. Кармінський, Н.І. Оленєв, А.Г. Приймак, С.Г. Фалько розглядають контролінг, як нову концепцію системного управління, породжену практикою сучасного менеджменту [4, с. 5]. Ю.П. Яковлєв вбачає майбутнє контролінгу в розвитку інформаційних технологій [3, с. 7]. Проблема визначення сутності контролінгу займалися також такі вчені, як: М. Білуха, А. Бодюк, Ф. Бутинєць, В. Мурашко, Є. Романів, Л. Сухарева та інші. Усі автори по-різному трактують суть контролінгу, тому в літературних джерелах ще досі не сформовано єдиного погляду стосовно визначення його сутності.

Контролінг, як система управління економічними процесами [1], містить такі складові:

1. Фіксація фактичного стану справ. Допоміжним чинником тут може стати додатковий ретроспективний огляд останніх трьох років роботи підприємства.
2. Визначення завдань підприємства. Мета повинна бути реальною і враховувати тенденції останніх періодів, тобто очікуваний розвиток має відповідати реаліям розвитку в минулому. Не варто сподіватися, що введення контролінгу приведе до негайної позитивної зміни тенденції розвитку. Зазвичай, перші результати розкривають певною мірою середньотермінову перспективу. Зіставляючи намічену мету з дійсним розвитком, обумовленим конкретними обставинами, можна або досягти мети, або виявити розбіжність з нею.
3. Постійне отримання та оброблення інформації з метою створення потрібних умов для ухвалення рішень [2, с. 37]. Розбіжність з метою – це розрив між метою і фактичним перебігом справ, які варто виправляти, застосовуючи різні способи. Це може відбуватися на фазі пошуку та стимулювання.
4. Підготовка різноманітних допоміжних засобів, потрібних для управління підприємством. На цьому етапі пошуку дуже важливо розглянути всі можливості реального досягнення мети, тобто визначити рівні досягнення у плануванні.
5. Деталізоване планування. Після огляду можливих тенденцій і заходів, які було знайдено на фазі пошуку і стимулювання, фаза планування передбачає визначення кількісних характеристик мети. Планування повинно бути реалістичним, що є передумовою досягнення заданої мети. Якщо деталізоване планування покаже, що не все передбачене піддається реалізації, необхідно переглянути або завдання, або заплановані заходи забезпечення заданої мети. Тут потрібна систематична погодженість між метою і планом. Коли мета і план збігаються, то планування здійснюється і контролюється в межах супутньої постійної перевірки в часовому його узгодженні.
6. Контроль діяльності через постійне спостереження за досягненням цілей підприємства і виконанням його планів, аналіз результатів діяльності (зіставлення фактичних показників з очікуваними, з'ясування причин відхилення і розбіжності даних). Супутня багаторазова перевірка дає можливість якомога раніше визначати відхилення. Виявлені відхилення між плановими та фактичними результатами дають право на вирішальний момент контролінгу – аналіз відхилень.

Аналіз відхилень – перевірка реальності планування [2, с. 44]. Він передбачає ґрунтовне вивчення причин виникнення відхилень для того, щоб поліпшити планування і вжити потрібних заходів. Аналіз відхилень показує також, якою мірою було досягнуто поставленої мети. Кількість відхилень у міру нагромадження досвіду в плануванні та у процесі постійного вживання потрібних заходів повинна мати тенденцію до зменшення. Фактична ситуація наприкінці планового періоду разом із проведеним аналізом відхилень повинна створювати основу для визначення нової мети та визначення розбіжностей з нею або знову служити базою для деталізованого планування на наступний період.

Роль контролінгу, як підсистеми фінансового управління підприємством, полягає у підтримці та наданні допомоги керівнику. Беручи за основу дані бухгалтерського обліку, як джерело інформації, служба контролінгу вивчає явища і процеси, що відбуваються на підприємстві, виявляє слабкі місця, порівнює фактичні показники із запланованими та аналізує причини відхилення, а також пропонує заходи щодо покращення ситуації на підприємстві.

Сутність системи управління полягає у визначенні політики підприємства на перспективу, координації діяльності підрозділів, стратегічній політиці персоналу, розв'язанні основних завдань ведення бізнесу. При цьому окремі стадії управлінського процесу є логічними зв'язками та утворюють комплекс управлінського циклу, який постійно повторюється і для якого характерний прямий та зворотній зв'язки.

Передумовами розвитку контролінгу в сучасних умовах є:

- нестабільність, як зовнішніх (інтернаціоналізація економічного життя, загострення конкуренції на внутрішніх і світових ринках), так і внутрішніх (обсяги виробництва, пошук надійних партнерів) чинників;
- потреба пошуку новіших та удосконалення вже існуючих систем управління, що забезпечують гнучкість та надійність функціонування підприємства;
- істотні зміни в організації та методології системи інформаційного забезпечення;
- відсутність коментарів різних варіантів управлінських рішень.

Варто пам'ятати, що контролінг орієнтований, насамперед, на майбутнє. Минуле цікавить тільки тією мірою, як воно впливає на майбутнє, сприяє кращій реалізації завдань майбутнього. Мислення категоріями взаємозв'язку минулого з майбутнім допомагає через аналіз відхилень та їхніх причин нагромаджувати знання для пошуку оптимальних контрзаходів. У традиційному розумінні зворотній зв'язок і аналіз відхилень означають звичайне зіставлення того, що є, з тим, що передбачалося, тобто з прогнозними оцінками. Такий підхід дає змогу вчитися на минулих помилках, шукати реальні причини відхилень, які мали місце. Існує певна суперечність між тим, що контролінг, який будується на врахуванні операцій у минулому, використовується як інструмент, спрямований на виявлення "вузьких місць" у майбутньому зовнішньому середовищі.

Отже, контролінг відіграє дуже важливу роль в системі управління підприємством, будучи одним із найсучасніших і ефективних систем керування підприємством, є відособленою системою, економічна сутність якої

полягає в динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, оброблення інформації для прийняття на її основі управлінських рішень, а точніше в систему управління підприємством, орієнтовану на досягнення всіх завдань, що постають перед підприємством.

Література

1. Деменіна О.М., Ретроспективний та перспективний аспект концепцій контролінгу // Маркетинг в Україні. – 2002. – № 4(14). – 55-58 с.
2. Терещенко О.О., Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посібник. – К. : Вид. центр КНЕУ, 2004. – 412 с.
3. Яковлев Ю.П., Контролінг на базі інформаційних технологій. – К. : Центр навч. літ-ри, 2006. – 318 с.
4. Карминский А.М., Оленев Н.И., Примаков А.Г., Фалько С.Г. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 2003. – 256 с.
5. Манн Р., Майер Э., Контроллинг для начинающих. Система управления прибылью. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 2004. – 301 с.
6. Попченко Е.Л., Ермаков Н.Б., Бизнес – контроллинг. – М. : Альфа-Пресс, 2006. – 288 с.

УДК 657.1 Аспір. І.Г. Гурняк; ст. викл. О.А. Чаплик – НЛТУ України, м. Львів

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У ДЕРЕВООБРОБНІ ПІДПРИЄМСТВА ЛЬВІВЩИНИ

Проаналізовано основні аспекти іноземного інвестування деревообробних підприємств Львівської області.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, структура, динаміка.

*Post-graduate I.G. Gurnyak; senior lecturer O.A. Chaplyk –
NUFWT of Ukraine, Lviv*

Foreign investments in woodworking enterprises of Lviv region

The main aspects of foreign investments in woodworking enterprises of Lviv Region are analysed in article.

Keywords: direct foreign investments, structure, dynamics.

The present day conditions of functioning woodworking enterprises are characterized by an ever increasing keen competition in the resource and commodity markets, which makes it necessary for enterprises to update machinery and technological processes, to introduce modern managerial systems etc. The innovative processes require a considerable amount of capital investment, but since the majority of Ukraine's enterprises are unprofitable and insolvent, they, consequently, are not able to finance their business from the internal funds. Also, credit resources for domestic entities are rather expensive and, therefore, inaccessible.

The most acceptable form of financing the enterprise development is attracting investments, in particular, foreign ones. In view of share of direct foreign investments in woodworking enterprises (1 percent of national index), this sphere of activities has not been given much priority by foreign investors so far.

Nevertheless, woodworking – and wood items producing enterprise in Lviv Region are, for a certainly, becoming more attractive for foreign investors.